

Sygn. akt: XII 1 Co 1602/15

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2015 r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Wydział XII Cywilny Sekcja do Spraw Egzekucyjnych
w składzie:

Przewodniczący: Sędzia SR D. G.

po rozpoznaniu w dniu 29 maja 2015 r. w Gdańsku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy egzekucyjnej z wniosku wierzyciela (...) **Banku (...) SA w W.**

przeciwko dłużnikowi **K. D.**

na skutek skargi dłużnika

na czynności Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym G.S. P. w sprawie Km (...)

p o s t a n a w i a :

odrzuć skargę.

UZASADNIENIE

Dłużnik K. D. wniósł skargę na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym G.S. P. w sprawie egzekucyjnej Km (...), zaskarżając czynności Komornika z dnia 23 lutego 2015 r. – zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z nieruchomości, wezwanie do zapłaty należności, żądanie udzielenia wyjaśnień, zawiadomienie dłużnika o wszczęciu egzekucji.

Skargę – jak wynika z akt – wniesiono w dniu 10 marca 2015 roku do Sądu Rejonowego (...).

Dłużnik, nie wskazał w treści skargi, iż Sądem właściwym do jej rozpoznania jest Sąd Rejonowy (...).

Postanowieniem z dnia 19 marca 2015 roku Sąd ten uznając się za niewłaściwy przekazał skargę zgodnie z właściwością do Sądu Rejonowego G.. Do tutejszego Sądu skarga dłużnika wpłynęła w dniu 20 kwietnia 2015 roku.

Jak wynika z oświadczenia dłużnika, zawartego w treści skargi, zawiadomienie o dokonanych czynnościach zostało dłużnikowi doręczone w dniu 3 marca 2015 r. Dłużnik w terminie złożył skargę na czynności komornika, lecz niewłaściwie skierował ją do Sądu Rejonowego (...). Sąd ten stwierdzając swoją niewłaściwość, przekazał ją do rozpoznania Sądowi Rejonowemu G.(k.15). Do tutejszego Sądu jako sądu właściwego skarga wpłynęła z uchybieniem wymaganego ustawą terminu, tj. w dniu 20 kwietnia 2015 roku.

Sąd zważył, co następuje.

Skarga dłużnika podlega odrzuceniu, z uwagi na wniesienie jej po terminie do Sądu właściwego.

Zgodnie z treścią art. 767 § 1 k.p.c. na czynności komornika przysługuje skarga do sądu rejonowego, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej. Dotyczy to także zaniechania przez komornika dokonania czynności. Do rozpoznania skargi na czynności komornika właściwy jest sąd, przy którym działa komornik. Jeżeli do prowadzenia egzekucji został wybrany

komornik poza właściwością ogólną (co miało miejsce w niniejszej sprawie), skargę rozpoznaje sąd, który byłby właściwy według ogólnych zasad.

Przepis § 4 tego artykułu stanowi, że skargę wnosi się do sądu w terminie tygodniowym od dnia czynności, gdy strona lub osoba, której prawo zostało przez czynność komornika naruszone bądź zagrożone, była przy czynności obecna lub była o jej terminie zawiadomiona, w innych wypadkach - od dnia zawiadomienia o dokonaniu czynności strony lub osoby, której prawo zostało przez czynności komornika naruszone bądź zagrożone, a w braku zawiadomienia - od dnia dowiedzenia się przez skarżącego o dokonanej czynności. Skargę na zaniechanie przez komornika czynności wnosi się w terminie tygodniowym od dnia, w którym czynność powinna być dokonana. Odpis skargi sąd przesyła komornikowi, który w terminie trzech dni na piśmie sporządza uzasadnienie dokonania zaskarżonej czynności lub przyczyn jej zaniechania oraz przekazuje je wraz z aktami sprawy do sądu, do którego skargę wniesiono, chyba że skargę w całości uwzględnia, o czym zawiadamia sąd i skarżącego oraz zainteresowanych, których uwzględnienie skargi dotyczy.

Właściwość Sądu do rozpoznania skargi na czynności komornika wynika z konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, np. art. 844 kpc, 880 kpc, 889 kpc. Do rozpoznania skargi na konkretną czynność komornika właściwy jest Sąd, przy którym działa komornik (art. 767 § 1 kpc), chyba że dokonano wyboru komornika (art. 8 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji) – wówczas właściwy jest Sąd, który byłby właściwy według ogólnych zasad (tj. w uproszczeniu - wynikających z przepisów dotyczących egzekucji z poszczególnych składników majątku dłużnika).

Zgodnie z art. 767³ kpc Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków nie uzupełniono w terminie, chyba że uzna, iż zachodzą podstawy do podjęcia czynności na podstawie art. 759 § 2. Na postanowienie sądu o odrzuceniu skargi służy zażalenie.

W pierwszej kolejności rozważenia wymaga kwestia, do jakiego rodzaju środków zaskarżenia przysługujących w postępowaniu egzekucyjnym zaliczyć należy skargę na czynności komornika, jaki jest jej charakter i czy rozpoznający ją sąd rejonowy, działa jako sąd pierwszej, czy drugiej instancji. W tej kwestii, brak jednolitego stanowiska w orzecznictwie Sądu Najwyższego, powoduje rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych.

Sąd Rejonowy przyjmuje, że skarga na czynności komornika jest zasadniczym środkiem obrony prawnej w postępowaniu egzekucyjnym. Przysługuje ona na wszystkie czynności komornika, zarówno te o charakterze rozstrzygającym, jak i faktycznym. Skarga na czynności komornika jest szczególnym środkiem zaskarżenia, który charakteryzuje się niedewolutywnością, co oznacza, że złożenie skargi nie powoduje przeniesienia sprawy do sądu wyższej instancji. Sąd rejonowy, który rozpoznaje skargę orzeka jako sąd pierwszej instancji. Skarga na czynności komornika jest jednocześnie środkiem zaskarżenia o charakterze odwoławczym, ponieważ „wyzwała” postępowanie kontrolne, którego zadaniem, jak przy środkach odwoławczych w ścisłym znaczeniu, jest zbadanie zaskarżonej czynności.

Dlatego też ten środek zaskarżenia różni się od apelacji, czy zażalenia, które charakteryzują się suspensywnością, polegającą na wstrzymaniu uprawomocnienia się orzeczenia (zarządzenia) oraz dewolutywnością, powodującą bowiem przeniesienie sprawy do sądu wyższej instancji (z wyjątkiem wypadku przewidzianego w art. 395 § 2 k.p.c.).

Respektując taki podział, należy zatem stwierdzić, że skarga na czynności komornika, jest innym, w ujęciu art. 363 §1 k.p.c., niedewolutywnym środkiem zaskarżenia, podobnie jak sprzeciw od wyroku zaocznego (art. 344 k.p.c.), sprzeciw od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (art. 502 k.p.c.), sprzeciw od nakazu zapłaty w elektronicznym postępowaniu upominawczym (art. 505³⁵ k.p.c.), sprzeciw od nakazu zapłaty w europejskim postępowaniu nakazowym (art. 505¹⁹ § k.p.c.), zarzuty od nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym (art. 491 k.p.c.), zarzuty przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji (art. 1027 § 2 i 3 k.p.c.), skarga na orzeczenie referendarza sądowego nie dotyczące kosztów (art. 398²² w zw. z art. 398²³ k.p.c.), skarga na sporządzony przez zarządcę plan podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego (art. 1064¹³ § 2 k.p.c.

w zw. z art. 1064²³ k.p.c.), skarga na plan podziału sporządzony przez zarządcę przymusowego (art. 1064¹³ § 2 k.p.c.), skarga na udzielenie przybicia (art. 870 § 1 k.p.c.), odwołanie się do sądu od zarządzeń przewodniczącego (art. 160 i 226 k.p.c.).

Dotychczasowa praktyka sądów w zakresie odrzucania skarg na czynności komornika wnoszonych do sądów niewłaściwych do ich rozpoznania i następnie przekazywanych do Sądów właściwych na gruncie obowiązujących przepisów, była jednolita.

Wydawałoby się, iż praktykę tę zamierza zmienić Sąd Najwyższy stwierdzając w uchwale z dnia 5 listopada 2014 r. w sprawie III CZP 73/14, iż „Skarga na czynność komornika wniesiona do sądu niewłaściwego miejscowo podlega przekazaniu sądowi właściwemu postanowieniem (art. 200 § 1 k.p.c.); skargę wniesioną do sądu niewłaściwego miejscowo przed upływem przepisanej terminu uważa się za wniesioną z zachowaniem terminu.”

Stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w tezie uchwały nie jest jednak przekonujące. Dużą część uzasadnienia powołanej uchwały poświęca Sąd Najwyższy rozważaniom, czy skarga na czynności komornika winna być przekazana do Sądu właściwego postanowieniem, czy zarządzeniem przewodniczącego, konkludując, iż właściwą formą przekazania skargi jest postanowienie. Kwestii zachowania terminu do wniesienia skargi na czynności komornika poświęcony jest jedynie ostatni akapit uzasadnienia uchwały, w którym to Sąd Najwyższy stwierdza, iż: „Powyższe uzasadnia zatem wniosek, że art. 200 § 1 k.p.c. ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym wówczas, gdy skarga na czynności komornika została wniesiona do sądu niewłaściwego miejscowo. W tym miejscu zwrócić jeszcze należy uwagę, że ustawowe pojęcie "wniesienia" skargi do sądu wyklądać należy w powiązaniu z wynikającym z ustawy wskazaniem sądu, który skargę tę rozpoznaje. Chodzi więc tu o to, że adresatem skargi uczynić należy sąd, który jest właściwy do jej rozpoznania, czyli skarga powinna być skierowana do tego sądu. Jeżeli więc wnoszący skargę jej adresatem uczyni sąd niewłaściwy, to jest wskaże sąd niewłaściwy, jako sąd, który skargę tę powinien rozpoznać i tak zredagowana skarga zostanie skierowana do tego sądu z zachowaniem terminu wynikającego z art. 767 § 4 k.p.c., a sąd ten przekaże ją do sądu właściwego, wówczas skargę tę uważać należy za wniesioną z zachowaniem terminu. Wykluczyć należy zachowanie terminu wówczas, gdy skarga skierowana do sądu niewłaściwego zostanie wniesiona przed upływem przepisanej terminu do jakiegokolwiek sądu.”

Stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w cytowanym wyżej akapicie nie jest dostatecznie jasne. Wynika bowiem z niego, iż wnoszący skargę winien uczynić jej adresatem Sąd właściwy do jej rozpoznania. Co natomiast w sytuacji, gdy adresatem uczyni Sąd niewłaściwy jako Sąd, który winien tę skargę rozpoznać? Sąd Najwyższy proponuje rozwiązanie, by w takiej sytuacji uznawać, iż skarga została wniesiona do Sądu z zachowaniem siedmiodniowego terminu do jej wniesienia. Sąd Najwyższy stwierdza przy tym, iż „wykluczyć należy zachowanie terminu wówczas, gdy skarga skierowana do sądu niewłaściwego zostanie wniesiona przed upływem przepisanej terminu do jakiegokolwiek sądu”. Sąd Najwyższy przy tym nie wyjaśnia, co należy rozumieć pod pojęciem „jakiegokolwiek sądu”. Czy jak w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku jest w rozumieniu tej uchwały „jakimkolwiek sądem”, czy też „sądem niewłaściwym”.

Sąd Najwyższy dokonując analizy przepisów postępowania cywilnego powołał się przy tym na stanowisko wyrażone w uchwale siedmiu sędziów z dnia 15 maja 2013 r. III CZP 91/12 (OSNC z 2013 r., Nr 10, poz. 112). Sąd Najwyższy stwierdził, iż: przedmiotem analizy było zagadnienie rodzaju decyzji procesowej jaka powinna być podjęta w wypadku wniesienia przed sąd niewłaściwy środka zaskarżenia w postaci zażalenia. „Sąd Najwyższy stwierdził, że sąd niewłaściwy, do którego skierowano zażalenie przekazuje je do rozpoznania sądowi właściwemu na podstawie odpowiednio zastosowanego art. 200 § 1 k.p.c. (w związku z art. 391 § 1 i art. 397 § 2 k.p.c.). W uzasadnieniu tej uchwały zwrócono uwagę na zmieniony stan prawny to jest uchylenie z dniem 1 lipca 2000 r. ustawą z dnia 24 maja 2000 r. (Dz. U. Nr 48, poz. 554) art. 188 § 3 k.p.c. i brak podobnego uregulowania, wskazano, że uchwała III CZP 33/87 dotyczyła zachowania terminu w sytuacji wniesienia rewizji do innego sądu niż sąd pierwszej instancji, który wydał zaskarżony wyrok oraz zwrócono uwagę na przydatność w badanej uchwale sytuacji art. 200 k.p.c. Stanowisko wyrażone w uchwale składu siedmiu sędziów należy zaaprobować, przy czym przydatność zawartej w uzasadnieniu

tej uchwały argumentacji prawnej dla rozstrzygnięcia zagadnień prawnych przedstawionych przez Sąd Okręgowy w sprawie niniejszej nie nasuwa wątpliwości” (III CZP 74/13).

Stanowisko jednak wyrażone w uchwale siedmiu sędziów dotyczy przekazania zażalenia wniesionego do niewłaściwego sądu sądowi właściwemu. Tam też Sąd Najwyższy rozważa, czy dopuszczalne jest odrzucenie zażalenia przekazanego przez Sąd niewłaściwy do Sądu właściwego jako niedopuszczalnego (art. 370 kpc). Sąd stanął na stanowisku, iż takie zażalenie nie może zostać odrzucone na podstawie odpowiednio stosowanego w postępowaniu zażaleniowym przepisu art. 370 kpc, zgodnie z którym Sąd pierwszej instancji odrzuci na posiedzeniu niejawnym apelację wniesioną po upływie przepisanej terminu, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również apelację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Sąd Najwyższy przyjął, iż „Podsumowując należy stwierdzić brak wystarczających argumentów do przyjęcia, że zażalenie skierowane do niewłaściwego sądu podlega odrzuceniu jako z innych przyczyn niedopuszczalne (art. 370 w związku z art. 397 § 2 k.p.c.)”.

W ocenie Sądu powyższe rozważania są przydatne do oceny skuteczności wniesienia skargi na czynności komornika do sądu niewłaściwego jedynie w kontekście rozróżnienia Sądu, do którego skargę „skierowano” i „wniesiono”. Sąd Najwyższy bowiem wskazał, iż: „Uniknięciu błędnych ocen w praktyce powinno sprzyjać precyzyjne używanie pojęć „wniesienia” i „skierowania” środka odwoławczego do konkretnego sądu i ograniczenie pojęcia „wniesienie” do sytuacji, o których traktuje art. 369 k.p.c., a pojęcia „skierowanie” do określenia czynności polegającej na wskazaniu sądu, który ma rozpoznać dany środek (do którego jest kierowany, adresowany). Pomimo różnicy pomiędzy obiema czynnościami, pojęcie „wniesienia” środka odwoławczego często jest używane w obu sytuacjach, czemu sprzyja brak wyraźnego rozróżnienia w ustawie. Ustawa określa jedynie, że apelacja lub zażalenie „przysługują” do sądu drugiej instancji (art. 367 § 1 i 394 § 1 k.p.c.) lub do innego składu sądu drugiej instancji (art. 394² § 1 k.p.c.) albo że zażalenie „przysługuje” do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 1 k.p.c.). Jednocześnie, tylko w odniesieniu do apelacji ustawa wskazuje sąd drugiej instancji, który ją rozpoznaje (art. 367 § 2 k.p.c.). Rozróżnienia wymaga też „przesłanie” apelacji lub zażalenia (art. 369 § 3 k.p.c.) od „przedstawienia” akt z określonym środkiem odwoławczym (art. 371 i 395 § 1 k.p.c.)”.

Dokonując analizy przepisów postępowania cywilnego Sąd Najwyższy wskazał w 2012 r., iż: „Szczególnie ostrożnie należy sięgać do subsydiarnych metod wykładni w prawie procesowym, ponieważ adresaci norm tego prawa powinni polegać przede wszystkim na tym, co ustawodawca rzeczywiście wyraził; jego komunikat kierowany w formie normy prawnej do organów procesowych i uczestników postępowania powinien być rozumiany jednoznacznie, w sposób ścisły, wynikający bezpośrednio z treści przepisu, tj. znaków (wyrazów) składających się na wypowiedź normatywną. Należy przy tym pamiętać, że proces sądowy jest ciągiem sformalizowanych, uporządkowanych i celowych czynności, które muszą być skuteczne i przewidywalne, a to zapewnia m.in. ich jednolitość, wynikająca z językowej interpretacji prawa dającej najwyższe gwarancje jednoznaczności. W piśmiennictwie podkreśla się, że stanowienie jasnych reguł postępowania, jednoznaczne ich odczytywanie i bezwzględne przestrzeganie stanowi podstawowy element prawidłowo rozumianej tzw. sprawiedliwości proceduralnej. Te uwagi dotyczą w szczególności stopnia przepisów o egzekucji, które - ze względu na restrykcyjny, „przymusowy” charakter - wymagają ścisłej, deklaratywnej wykładni, gwarantującej jednakowość wyników, a tym samym jednolitość praktyki egzekucyjnej oraz stabilność i pewność prawną. W związku z tym jakiegokolwiek odstępstwa w kierunku innych typów wykładni wymagają ważnych powodów, których jednak w rozważanym wypadku brak.” (uchwała z dnia 23 maja 2012 r. III CZP 11/12).

Nie sposób nie zgodzić się ze stanowiskiem wyrażonym w cytowanym wyżej uzasadnieniu uchwały z dnia 23 maja 2012 r. – co więcej podjętej właśnie na gruncie problematyki skargi na czynności komornika.

Zatem mając na uwadze powołane wyżej rozważania Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 11/12, należy wskazać, iż jedną z gwarancji procesowych, jest prawomocność orzeczeń, w tym również prawomocność czynności komornika. Jest ona gwarancją należytej ochrony praw stron toczącego się postępowania egzekucyjnego. Przyjęcie, iż skarga wniesiona do Sądu niewłaściwego jest skargą wniesioną w terminie, powoduje, iż Sąd właściwy, sprawujący nadzór nad Komornikiem, nie będzie miał pewności, czy czynności komornika korzystają z waloru prawomocności. Konsekwencją takiego braku pewności może być sytuacja, iż następne decyzje, choćby przysądzenie własności

nieruchomości sprzedanej w toku licytacji mogą następnie okazać się wadliwe z przyczyn niezależnych od Sądu właściwego. Na przykład Sąd właściwy nie będzie miał nigdy pewności, iż czynność opisu i oszacowania jest prawomocna, a od prawomocności tej zależy prawidłowość decyzji o wyznaczeniu terminu licytacji (art. 952 kpc). Podobnie rzecz ma się w przypadku prawomocności postanowienia o kosztach postępowania egzekucyjnego, które po uprawomocnieniu podlega wykonaniu bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności (staje się tytułem wykonawczym) (art. 770¹ kpc).

Konkludując należy zatem stwierdzić, iż skarga dłużnika K. D. na czynności Komornika z dnia 23 lutego 2015 r. została zarówno wniesiona, jak i skierowana do Sądu niewłaściwego.

Termin do wniesienia skargi byłby zachowany, gdyby przed jego końcem skarga wpłynęła do sądu, który jest właściwy do rozpoznania zgodnie z art. 767 § 1 k.p.c. lub zaadresowana do tego sądu została oddana w polskim urzędzie pocztowym (art. 165 § 2 k.p.c.). W razie zatem wysłania środka zaskarżenia do sądu innego niż wskazany w wyżej wymienionym przepisie, termin, o którym mowa, będzie zachowany, jeżeli sąd ten przed upływem wspomnianego terminu przekaże skargę sądowi właściwemu lub zaadresowaną do sądu właściwego odda w polskim urzędzie pocztowym (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 września 1998 r. III CKN 772/98, z dnia 24 czerwca 2002 r. I PZ 55/02, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 1987 r. III CZP 88/87, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1999 r. III CZP 58/98).

Mając powyższe na względzie, należało uznać, iż skarga została wniesiona do Sądu właściwego po terminie, a zatem podlega ona odrzuceniu na podstawie art. 767³ kpc.

Sąd zapoznał się z aktami egzekucyjnymi KM (...) i nie znalazł podstaw do zastosowania art. 759 § 2 k.p.c. Należy wskazać, iż z treści klauzuli wykonalności Sąd zastrzegł prawo dłużnika powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na jego ograniczenie odpowiedzialności do nieruchomości, opisanej w treści klauzuli. Z treści klauzuli wykonalności wynika zatem, iż dłużnik może powołać się na ograniczenie odpowiedzialności w toku postępowania egzekucyjnego. Skorzystanie z tego uprawnienia przysługuje zatem wyłącznie dłużnikowi.